

SYLABUS – OPIS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu: **Pogranicze biokulturowe Wschodu i Zachodu Europy - mechanizmy i etapy rozwoju**
2. Kod zajęć/przedmiotu: **19-PBWZ-12-Arch-1a**
3. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): **obowiązkowy**
4. Kierunek studiów: **archeologia**
5. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): **studia II stopnia**
6. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): **ogólnoakademicki**
7. Rok studiów (jeśli obowiązuje): **I rok**
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin (np.: 15 h W, 30 h ĆW): **15 h W**
9. Liczba punktów ECTS: **2**
10. Imię, nazwisko, tytuł / stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia: **Przemysław Makarowicz, profesor zwyczajny/profesor, przemom@amu.edu.pl**
11. Język wykładowy: **polski**
12. Zajęcia / przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie): **nie**

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu:

Celem wykładu jest przekazanie studentom zaawansowanej wiedzy na temat zjawisk społeczno-kulturowych zachodzących na pograniczu Europy Wschodniej i Zachodniej w II tys. przed Chr. Słuchacze powinni rozumieć istotę złożonych procesów formujących specyficzną „kulturę pogranicza” – zespół wzorców zachowań kulturowych, często synkretycznych, niewystępujących w „centrum”.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują): nie

3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów:

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
WPB_01	Potrafi scharakteryzować metody badań i interpretacji źródeł do rekonstrukcji archeologii pogranicza biokulturowego Wschodu i Zachodu Europy	K_W01, K_W03, K_W04, K_W05, K_W06
WPB_02	Umie posługiwać się podstawowymi pojęciami i definicjami z zakresu archeologii pogranicza	K_W02, K_W03, K_W04
WPB_03	Dysponuje wiedzą na temat głównych ugrupowań kulturowych pogranicza i środowiskowego kontekstu ich rozwoju	K_W02, K_W04, K_W07
WPB_04	Potrafi scharakteryzować zasadnicze procesy rozwoju społeczno-kulturowego na stepie, w strefie leśnostepowej i leśnej Eurazji	K_W01, K_W05, K_W06
WPB_05	Rozumie przyczyny i mechanizmy poszczególnych etapów rozwoju społeczno-kulturowego na pograniczu	K_W01, K_W04, K_W05, K_W06
WPB_06	Umie właściwie/krytycznie oceniać i wykorzystywać wiedzę z literatury dotyczącej zagadnień eneolitu i epoki brązu pogranicza biokulturowego Wschodu i Zachodu Europy	K_U01, K_U02, K_U05, K_U06, K_U10, K_K01, K_K02

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
Pogranicze fizjograficzne i biokulturowe Wschodu i Zachodu Europy	WPB_01, WPB_02, WPB_03

Eneolit Europy Środkowoschodniej oraz circumpontyjski krąg kulturowy	WPB_03, WPB_04, WPB_05
Specyfika kulturowa stepu i lasostepu w eneolicie, wczesnej i środkowej epoce brązu VI-III tys. BC (kultury prejamowe, kultura jamowa, katakumbowa)	WPB_03, WPB_04, WPB_05
Kultury Kaukazu i ich związki ze stepem i strefą bliskowschodnio-anatolijską w IV-III tys. BC (Majkop, Kura-Araks, kultura dolmenowa)	WPB_03, WPB_04, WPB_05
Międzymorze bałtycko-pontyjskie w III i II tys. BC	WPB_03, WPB_04, WPB_05
Późna epoka brązu na stepach uralско-kazachskich i kaspijsko-pontyjskich (kultura Sintashta, Babino, zrębowa i Noua-Sabatinivka)	WPB_03, WPB_04, WPB_05
Węzłowe zagadnienia archeologii stepu: pasterstwo, udomowienia konia, wozy i rydwany na stepie, migracje i mobilność	WPB_01, WPB_02, WPB_03, WPB_04, WPB_05, WPB_06
Badania ekspedycji górnodniestrzańskiej WA UAM w dorzeczu górnego Dniestru: krajobrazy kurhanowe w III i II tys. BC	WPB_02, WPB_03, WPB_04

5. Zalecana literatura:

Allentoft M.E., Sikora M., Sjögren K.-G., Rasmussen S., Rasmussen M., Stenderup J., ... Willerslev E., Population genomics of Bronze Age Eurasia. *Nature*, 522(7555), 2015, 167–172. <https://doi.org/10.1038/nature14507>.

Anthony David W., *The horse, the wheel and the language. How Bronze-Age Riders from the Eurasian steppes shaped the modern world*, Princeton and Oxford 2007.

Berezanskaya S.S., Otroshchenko, Cherednichenko N.N., Sharafitdinova I.N., *Kultury epokhi bronzы na territorii Ukrainy*, Kiev 1986.

Chochorowski J. 1999. *Łowcy i pasterze w dobie brązowego oręża – epoka brązu na obszarach Eurazji*. W: *Encyklopedia historyczna świata. Tom 1. Prehistoria*, Kraków. 253-303.

Haak W., Lazaridis I., Patterson N., Rohland N., Mallick S., Llamas B., ... Reich D., Massive migration from the steppe was a source for Indo-European languages in Europe. *Nature*, 522(7555), 2015, 207–211.

Ignaczak M., Koško A., Szmyt M. (red.), *Między Bałtykiem a Morzem Czarnym. Szlaki międzymorza IV – I tys. przed Chr.*, Poznań 2011.

Dla zainteresowanych: *czasopismo Baltic-Pontic Studies*, t. 1-23.

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	
Wykład problemowy	X
Dyskusja	
Praca z tekstem	
Metoda analizy przypadków	
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	
Metoda ćwiczeniowa	
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	

Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	
Praca w grupach	
Inne (jakie?) -	
...	

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne)

Sposoby oceniania	Symbole EU dla zajęć/przedmiotu						
	APE W_01	APE W_02	APE W_03	APE W_04	APE W_05	APE W_06	APE W_07
Egzamin pisemny							
Egzamin ustny	x	x	x	x	x	x	x
Egzamin z „otwartą książką”							
Kolokwium pisemne							
Kolokwium ustne							
Test							
Projekt							
Esej							
Raport							
Prezentacja multimedialna							
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)							
Portfolio							
Inne (jakie?) -							
...							

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem		15
Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	5
	Czytanie wskazanej literatury	20
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	5
	Inne (jakie?) -	
...		
SUMA GODZIN		45

LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU	2
--	---

* proszę wskazać z proponowanych przykładów pracy własnej studenta właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

bardzo dobry (bdb; 5,0): student w stopniu wyróżniającym opanował treści nauczania

dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu bardzo dobrym opanował treści nauczania

dobry (db; 4,0): student w stopniu dobrym opanował treści nauczania

dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu zadowalającym opanował treści nauczania

dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował treści nauczania

niedostateczny (ndst; 2,0): student nie opanował 60% treści nauczania